

bil tudi zbiratelj „Kranjskih národnih pesni“ gospod Emil Korytko poljske národnosti.

Za poljsko mladino do sih dob še ni pisalo mnogo pisateljev. Znamenitejši poljski časopis za mladino je „Otročji prijatelj“, ki je začel od leta 1861 po jedenkrat na teden izhajati. Vseh časopisov poljskih je bilo 1877 l. 151, od katerih jih izhaja 58 v Varšavi, a 24 v Poznanjskem.

—kl—

Črtice iz ruske zgodovine.

(Po Nestoru priobčuje A. K.)

Svetopolk ubije tri svoje brate. (1015—1019. l.)

Boris, ne našedši Pečenégov, povrne se z vojsko, in pride vést k njemu: „otec ti je umrl.“ Gôrko se je plakal Boris po otcu, a družina očeva mu reče: „ti imaš družino očevo in voje! Pojdi, sédi v Kijevu na stol oca svojega!“ On reče: „ne bodi meni položiti roke na brata svojega starjšega; če mi je otec umrl, to mi tá bodi v oca mesto.“ To slišavši voji razidó se od njega, a Boris ostane sam z družino svojo na Altí réki. Ali Svetopolk, izpolnivši se brezzakônja, pošlje k Borisu in reče: „hočem s tobój ljubezen iméti, in dodam še k temu, kar imaš od oca,“ mislêč, kakó bi ga pogubil. A Svetopolk pride po noči v Vísegrad in skriváje pokliče k sebi nécega Putšo ter vísegrádske boljárce in jih vpraše: „ali ste moji z vsem srcem?“ — „Glave moremo položiti zá-te,“ odgovoré Putša z Vísegradci. On jim reče: „ne povéдите nikomur, nego ídite in ubíjte brata mojega Borisa!“ Obétajo mu to storiti. Posláni pridejo po noči na réko Alto, kjer je bil Boris, in podstópivši bliže, zaslišijo blaženega Borisa, pojóčega zajútrenjo, kajti bila mu je uže vést, da ga hoté pogubiti.

Kadar se je Boris pomôlil, léže na pôsteljo, in evo, napádejo, kakor zverí, okolo šatôra, ter ga nasúnejo s kopji in prebódejo Borisa, a slugo njegovega Júrija, padšega nánj, tudi prebodejo ž njim. Ta mladénič je bil rojenjá ogersk sin, ki ga je ljubil velíko Boris ter vzložil nanj grivno ¹⁾ zláto velíko, v katerej je stál pred njím, ter izbíli so tudi še druge mnoge od družine Borisove; a Júriju temu níjso mogli naglo snéti grívne, ter zató usekó njega glávo, in takó snemó grivno a glávo odvržejo proč. Borisa zavijó v šatórno plátno, vzložé na kóla ter ga odvezó (odpáljejo) še dihajóčega. Kadar Svetopolk zvé, da še diše, pošlje dva Varéga, ter eden njíju izvléče meč in mu ga zasadí k srcu.

Svetopolk, ubivši Borisa, pomisli v sebi, kakó bi pogúbil tudi Gléba, ter pošlje povédat Glébu, kateri še nij znal o smrti oca svojega: „prídi naglo! otec te zove; nij zeló zdrav!“

Naglo vséde Gléb na konja ter otíde v Kijev z málo družino; kajti bil je poslušljiv otcu. Ali uže na poti mu pride vést iz Novega Grada od Jaroslava: „ne hodi v Kijev! otec ti je umrl, a brata Borisa je ubil Svetopolk.“ Slíšavši Gléb o smrti oca in brata svojega, zaplače zeló in začne molíti; ali nahódoma pridejo od Svetopolka, poslání mu na pogúbo, in po njih povélji Gléba umorí Torčín, njega pôvar. ²⁾

¹⁾ Grívna, veríga; die Kette.

²⁾ Pôvar — vára, kuhar: variti, kuhati.

Potem ubije Svetopolk še tretjega brata, Svetoslava, ki je bil zbéžal v Ogre; a ubojniki so ga dohiteli. Zdaj začne Svetopolk premišljati: „pobijem vse brate, in primem vlást rusko sám.“ A kazen se mu je uže bližala iz Novoga Grada.

Novográdci dadé Jaroslavu obilo vojske ter on otíde na Svetopolka. A tudi Svetopolk pristróji brez čísla vojske, Ruskíh in Pečenégov, ter izide proti Ljubču. Brata stojita obá proti sebi po obéh bregovih Dnépra, ter niso sméli ni tí na óne iti, a ni óni na té. Takó sta tri mésece stala. Zgodí se, da začne vojevoda Svetopolkov, jezde poleg bréga, karati Novogradece: „káj ste prišli s tem hromeem?“ (Jaroslav je bil hrom.) „A vas, ki ste samí plotniki, ¹⁾ prisilimo hrame tesati naše.“ Novogradei, to slišavši, rekó Jaroslavu: „jutri se prevezémo nánje; če kdo nê pojde z nami, samí ga poséčemo.“ Bilo je uže v zámraz. ²⁾ Svetopolk je z vojsko stál mej dvema jezeroma in píl vso noč z družino svojo. K svitu se Jaroslav z vojsko prevéze, a Novogradei potem odrinejo ladije od brega, in poidó proti sebi ter se sestópijo na mésti. Bila je séča zlá, in Pečenégi niso zaradi jezera mogli pomagati Svetopolku, ter Novogradei pritisnejo Svetopolka z družino k jezeru, da vstópijo na léd, in oblomi se ž njimi léd ter zmagovati začne Jaroslav, a Svetopolk zbeží v Léhe (Poljake). Jaroslav séde v Kijevu na stol otčev in dédni. Bil je tedáj Jaroslav lét dvajseti in osem.

Drugo léto pride Svetopolk zopet na Jaroslava z Boljeslavom, kraljem lédskim (poljskim). Jaroslav z Varégi in Ruskimi prestréže Léhe (Poljake) na reki Bugi. Imel je Jaroslav krmílca ³⁾ in vojevodo, po imenu Budi, ta začne ukárjati kralja Boljeslava, govoreč: „s treskó ti prebódemo tolsti trebuh!“ Kajti bil je Boljeslav velik in težek, da ni na konji mogel nij sedéti, a bil je umen, ter je rekel družini: „če vam tega ukóra nij žal, jaz jedíni poginem!“ Vséde na konja in vbréde v réko ter za njím vóji njegovi. Jaroslav se nij utégnil izpólčiti, ⁴⁾ in potolče Boljeslav Jaroslava, ki ubeží s štirimi možmi v Novi Grad, a Boljeslav vníde v Kijev sè Svetopolkom. Lédska vojska se razvéde po mestih. A skóraj se pokaže Svetopolku, da so trdí taki gostje, in ukaže izgnati Léhe. Tedáj pobégne Boljeslav, oplénivši Kijev, in pride v svojo zemljo.

Kadar je bil Jaroslav pribéžal v Novi Grad, hotel je uže iti za morje, a Novogradei mu niso dali, rekoč: „hočemo se i še biti z Boljeslavom in Svetopolkom!“

Začnó zbirati novce in vojsko ter pokličejo Varége. Svetopolk, bivši brez Boljeslava, kadar je zvédel, da ide brat nánj, zbeží v Pečenége, skliče tam silo težko, ter z njó pride na Jaroslava. Srečata se brata na bregu Alte réke. Bilo je v petek, in jedva se pokaže solnce, sestópijo se obóji, in pričéla se je séča, kakeršne še nij bilo v ruskej zemlji. Sékali so, za roke se grabéči, in trikratí so se pospriéli, da je krí v dolíne tekla.

K večeru Jaroslav premore, a Svetopolk zbeží. Mej bežánjem napade nanj strašna groza. Kostí so mu razslabéle, da nij mogel sedéti na konji, ter nosili

¹⁾ Plotník je, kdor déla plotí; tudi tesár.

²⁾ Zámraz, začetek mraza.

³⁾ Krmílec je učitelj: krmílo, Steuerruder.

⁴⁾ Izpólčiti se: svoj polk (vojsko) v bojni réd postaviti.

so ga na nosilih in prinesli k Bréstju. A on je rekel: „pobegníte z menój; ženó za nami!“ A nij bilo nikogar v sléd gonéčega, vander so bežali ž njim. A on je ležal v nemoči. Vzdigoval se je in kričal: „evo, ženó! Pobegníte!“ Nij se mogel trpéti na jednom mésti, in takó je prebežal lédsko zemljo, gnan z božjim gnévom, ter je prišel v pust kraj mej Léhi in Čéhi, kjer je izprovrigel svojo dušo.

Jaroslav se vrne v Kijev; a dolgo še nij bilo mirú po ruskej zemlji. Péto leto se vzdigne drug brat Jaroslavelj, Městislav, knez Tmutorokanjski, in pride nánj z vojsko. On je bil hraber in izkušen v bojih. Jaroslav je tedàj bíval v Novem Gradu, in pozval je Varége ter odšel na brata. Snideta se pri Listvenu. Městislav je z večera vpólčil svojo družíno ter postavil Séverce v čelo proti Varégom, a sam je stál z družíno svojo po obéh krilih. Kadar pride noč, bila je temà in bliski in grom in dež. Reče Městislav družini svoje: „pojdimó nánje!“ Ide Městislav, a Jaroslav proti njemu. Sestópi se čelo, Séverci z Varégi, in trudili so se Varégi, sekajóč Séverce; a potem nastopi Městislav z družíno ter načne sekati Varége, in bila je séča silna, a svetlí so bliski, blesketalo se orožje, ter bila je groza velíka in séča silna in strašna. Jaroslav je zbežal potolčen. A Městislav pošlje k Jaroslavu, rekóč: „sédi tí na stoli svojem v Kijevu, ti si staréjši brat; a meni bodi ta stran Dnépra!“ Od tega časa je mej brati bil mír. A kadar je Městislav umrl, 1036. L., potem je bil Jaroslav samovlásteec ruskej zemlji. (Dalje prih.)

Prírodopisno - natoroznansko polje.

Borov vešcec.

Med metulji je svilni prelec jedini metulj, ki donaša človeku obílo koristi, drugače so nam vsi drugi metulji manj ali bolj škodljivi. Po velikosti in življenji delimo metulje: 1) v dnevničke, to je take, ki letajo po dnevi, najrajše pri solnčnem svitu; 2) v véščece ali somračničke, to so taki metulji, ki letajo navadno le v somraku;

3) v ponočnjake, ki so po dnevi navadno skriti in samo po noči letajo okoli; 4) v metuljčke, to so najmanjši in po številu najmočnejši metulji, ki imajo dolge, ščetinaste tipalnice in zeló tenko truplo. — Metulj, ki ga imate denes v podobi pred seboj, prišteva se k somračnikom ali vešcecem. Ta metulj ima celoroba, nenazobčena krila. Prednji krili ste pepelasti s tremi črnimi progami po sredi, a zadnji ste rujavkasto sivi. Zadek je črno in belo pasast. Gosenica tega metulja je zelenkasta, rujavo in belo progasta, ter živi na boru, smreki in jelki, kjer je večkrat zeló škodljiva. Ta velika sovražnica borovemu drevju se pokaže najpred po listji ter lazi potem tudi po vejah. Pokončajo se te gosenice, ako se po letu pridno pobirajo in otrsajo ter potlej